

Opgang, 3 september

Teksten

1 – Claude Lejeune (c.1530-1600): “Pourquoy font bruit et s’assemblent les gens?” (ps. 2), uit het Geneefs psalter (Johannette Zomer, Peter de Groot, William Knight, Jasper Schweppe; Gerard de Wit, orgel)

Vers 1 (berijming Clément Marot) (a 4):

Pourquoy font bruit, et s'assemblent les gens? 01 – Claude Lejeune (c.1530-1600): “Pourquoy font bruit et s’assemblent les gens?” (ps. 2), uit het Geneefs psalter (Johannette Zomer, Peter de Groot, William Knight, Jasper Schweppe; Gerard de Wit, orgel)

Vers 1 (berijming Clément Marot) (a 4):

Pourquoy font bruit, et s'assemblent les gens?
Quelle folie à murmurer les meins?
Pourquoy sont tant les peuples diligens
A mettre sus une entreprise vaine?
Bandez se sont les grands Roys de la terre,
Et les Primats ont bien tant presumé,
De conspirer et vouloir faire guerre
Tous contre Dieu, et son Roy bien aymé.

Vers 2 (berijming Petrus Datheen) (a 1):

Zij spreken t' zaam: Laat ons breken met een
Haar banden al waarmede' zij ons verstrikken;
En 't jok dat z'ons hard opleggen gemeen,
Laat ons verwerpen en breken in stikken!
Maar God, Die den hemel bewoont geprezen,
Zal ze belachen; want haar doen Hij ziet.
Haar opstel zal van Hem bespottet wezen;
Want het is ijdel en God acht het niet.

2 – Claude Goudimel (c.1514-1572) - Jan Pietersz. Sweelinck (1561-1621): “Pourquoy font bruit et s’assemblent les gens?” (ps. 2), uit het Geneefs psalter (King’s Singers)

Vers 1: zie hierboven (Lejeune) – Goudimel (a 4) en Sweelinck (a 5)

Vers 2 (berijming Clément Marot) – Sweelinck (a 5)

Disans, entre eux, desrompons et brisons
Tous les liens dont lier nous pretendent:
Au loing de nous jettons et mesprisons
Le joug, lequel mettre sur nous s'attendent.
Mais cestuy là, qui les hauts Cieux habite,
Ne s'en fera que rire de là haut:
Le tout puissant de leur façon despite
Se moquera: car d'eux il ne luy chaut.

Vervolg op pagina 2

3 – Thomas Tallis (c.1505-1585): “Why fum’th in fight the gentiles spite” (ps. 2), 3rd tune for Archbishop Parker’s Psalter (1567) (a 4) (Theatre of Voices, o.l.v. Paul Hillier)

Bijschrift (‘appropriate tune’, accent): The third doth rage: and roughly brayth.

Aartsbisschop Matthew Parker maakte vertalingen van alle 150 psalmen in ‘English metre’, een aantal gezangen en andere teksten, gepubliceerd in 1567: *The Whole Psalter Translated Into English Metre, Which Contayneth an Hundred and Fifty Psalmes*. Tallis droeg hier 8 psalmen en een *Veni Creator* aan bij.

Deze 2^e psalmzetting kent verschillende harmonische en metrische verschuivingen (‘double metre’); het enigszins mysterieuze karakter komt vooral door gebruik van de ‘phrygische’ kerktoonsoort (toonladder in E op de witte toetsen van de piano).

Door een mogelijke drukfout staat deze psalm in het psalter met de naam “Why fum’th in sight”. Qua tekst klopt dit niet; de s en f zijn in het gebruikte lettertype vrijwel identiek.

1. Why fumeth in fight: the Gentils spite, in fury raging stout?
Why taketh in hond: the people fond, uayne oice to bring about?
2. The oice arise: the oice deuise, in counsayles mett therto:
Agaynst the Lord: with false accord, against his Christ they go.
3. Let vs they say: breake downe their ray, of all their bondes and cordes:
We will renounce: that they pronounce, their loores as stately oice.
4. But God of might: in heauen so bright, shall laugh them all to scorne:
The Lord on hie: shall them defie, they shall be once forlorne.
5. Then shall his ire: speake all in fire, to them agayne oicese:
He shall with threate: their malice beate, in his displeasure sore.
6. Yet am I set: a king so great, on Sion hill full fast:
Though me they kill: yet will that hill, my lawe and worde outcast.
7. Gods oice decreed: I (Christ) wil sprede for God thus sayd to mee:
My sonne I say: thou art, this day, I haue begotten the/e.
8. Aske thou of mee: I will geue the/e, to rule all Gentils londes:
Thou shalt possesse: in suernesse, the world how wide it stondes.
9. With iron rod: as mighty God, all rebels shalt thou bruse:
And breake them all: in pieces small, as sherdes the potters vse.
10. Be wise oicese: ye oice the more, receyue ye oices lore:
Ye iudges strong: of right and wrong, aduise you now before.
11. The Lorde in feare: your seruice beare, with dread to him reioyce:
Let rages be: resist not ye, him serue with ioyfull oice.
12. The sonne kisse ye: lest wroth he be, lose not the way of rest:
For when his ire: is set on fire, who trust in hym be blest.

4 – Ralph Vaughan Williams (1872-1958): Fantasia on a theme by Thomas Tallis (Philharmonia Orchestra, o.l.v. Santtu-Matias Rouvali)

Dit werk, voor dubbel (klein) strijkorkest en strijkkwartet, is gebaseerd op Tallis’ Third Tune, die hiervoor klonk. Vaughan Williams was dit werk tegengekomen bij het samenstellen van het *English Hymnal* (gepubliceerd in 1906). Zoals in veel van Vaughan Williams’ werk grijpt hij ook hier terug op de Engelse Renaissance.

Deze Fantasia schreef hij speciaal voor uitvoering in de Gloucester Cathedral, en werd daar onder zijn directie voor het eerst opgevoerd op 6 september 1910. De twee strijkorkesten dienen ‘zo ver mogelijk uit elkaar opgesteld te staan’, het tweede orkest zorgt op veel momenten voor een echo-effect.

Fantasia refereert aan de 16e eeuwse voorloper van de fuga, waarin een thema wordt uitgewerkt en overgenomen in andere delen, en verder afgewisseld.

Het stuk heeft enorme dynamische afwisselingen.
dynamische afwisselingen.